

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ

У зв'язку з подіями останніх років, починаючи з 20 лютого 2014 р., та втрати Україною внаслідок агресивних дій північно-східного сусіда близько 7% своєї території, виникли нові проблеми встановлення місця вчинення злочину. Дії з боку РФ породили цілий комплекс проблем, і серед них – безліч кримінально-правових проблем, тісно пов'язаних з поняттям «місце вчинення злочину».

Криміналізовані нові суспільно небезпечні діяння. Наприклад, КК України доповнено такими статтями, як: фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України (ст. 110² КК України); перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань (ст. 114¹ КК України); порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію та виїзду з неї (ст. 332¹ КК України).

Внесено низку змін і доповнень до інших статей КК України. Так, ст. 402 «Непокора» КК України доповнена приміткою, де визначено, що слід розуміти під поняттям «бойова обстановка». Зазнала істотних редакційних змін ст. 447 «Найманство» КК України, зокрема, у примітці роз'яснюється, що слід розуміти під поняттям «найманець» у цій статті.

З'явилися як нові кримінально-правові поняття, що містяться у КК України (наприклад, «тимчасово окупована територія»), так і пов'язані з ними інші правові поняття. Слід враховувати, що на тимчасово окуповану територію поширюється дія українського законодавства, зокрема кримінального і кримінально-процесуального. Однак наразі ситуація ускладнена тим, що на непідконтрольній українській владі території відсутня можливість виконання оперативно-розшукових заходів, проведення слідчих дій (ч. 3 ст. 114 КПК; Перехідні положення КПК – ст. 20-1).

Слід зауважити, що існує нагальна необхідність правильної юридичної оцінки поведінки тих осіб, які вчиняють передбачені КК України діяння на окупованій території, лінії розмежування. Зокрема, у тих випадках, коли політики, журналісти, інші особи називають «контрабандою» переміщення певних предметів з окупованої території на контрольовану Україною територію чи навпаки, вони неправильно оцінюють юридичний статус відповідних місць. Про це уже йшлося у публікаціях вітчизняних науковців. Так, А.А. Музика в одній із праць вірно підмітив: «чи не щодня надходять повідомлення про те, що з підконтрольної українській владі території певні суб'єкти залізничним і автомобільним транспортом постачають російсько-терористичним військам різноманітні матеріали, обладнання, продукти. Аналогічні дії вчиняються і з окупованої території. Все це називають «контрабандою». Але ж така кваліфікація є некоректною, оскільки державний (і відповідно – митний) кордон України ніким не перетинається. Тобто війна породила кримінально-правову проблему (суспільна небезпека таких дій – безспірна), яка наразі неврегульована [1, с. 144].

Слід також підкреслити, що існує суперечлива судова практика кваліфікації дій тих осіб, які перебувають на службі у силових структурах квазі-державних утворень [2].

У зв'язку з набранням чинності низкою законодавчих актів, присвячених регулюванню відповідних питань, виникає потреба наукового осмислення нових понять, запроваджених цими нормативними актами. Крім цього, існує необхідність узгодження цих понять з положеннями прийнятого раніше законодавства, а також із усталеними теоретичними підходами щодо оцінки місця вчинення злочину в науці кримінального права.

Задля здійснення правильної юридичної оцінки діянь, що вчиняються на відповідних територіях, ми повинні вірно тлумачити поняття, що останнім часом запроваджені у законодавство України.

Література:

1. Музика А.А. Конституція України, кримінальний закон і російська агресія. Кримінальна юстиція України: виклики та перспективи в світлі конституційної реформи: Збірка тез першого Львівського форуму з

кримінальної юстиції (Львів, 18–19 вересня 2015 р.). – Київ: ВАІТЕ, 2015. – С. 140–147.

2. Книженко О.О. Актуальні питання притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які перебувають на службі в силових структурах так званої Донецької народної республіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ivpz.org/images/pdf/sudgennya_knigenko.pdf. – Назва з екрана.